INSEMNĂRI

Cu numărul de faţă îşi încep colaborarea la „Adevărul Literar şi Artistic" d-nii I. Petrovici, profesor universitar şi Const. Bacalbaşa, distinsul nostru publicist.

O corespondenţă cu Urban Jarnik

Acum şaisprezece ani, aducându-mi aminte că în „ţara Ceului" în oraşul Praga se află un învăţat cunoscător al tainelor limbii româneşti, am găsit cu cale a mă adresa lui Urban Iarnik, cerându-i oarecari lămuriri asupra obârşiei cuvântului „pădure". Mulţi vor spune: altă grije n'are? Ba da, griji destule, fiindcă nu fiecare are norocul de a moşteni moşii, dar în orele mele de nedormire, căutam şi eu ca un biet diletant fără pretenţii de erudiţiune oficială, să desleg pentru satisfacţiunea mea personală, oarecari enigme privitoare la limba românească. Între aceste enigme nenumărate, era şi precum spusei cuvântul „pădure". Credeam ca ceva firesc să nu mă împac cu părerea marelui filolog Miklosich, şi anume că „pădure" vine dela „paludem", cuvânt latinesc care are înţelesul de „mlaştină", „baltă".

Ştiam că în **pădure** nu se prind peşti, precum nu se găsesc iepuri în lac. Numai filologi cu teşcherea, cu lefuri şi pensii, ar putea pretinde să accept aceste năzbâtii. Cine nu ştie că **febra palustră** sunt friguri de baltă, nu de pădure.

N'a trecut mult şi am primit un răspuns scris într'o românească neaoşă, în care Urban Iarnik îşi arăta bucuria şi în acelaşi timp mirarea că un român de pe malul Dunării şi-a adus aminte de dânsul şi l'a învrednicit să i se adreseze lui într'o chestiune etimologică.

Din conţinutul acestei scrisori par'că reiese durerea ce o simţia că nu prea fusese recunoscut ca autoritate în ramura lingvistică. Ce o fi cauza acestui boicot de castă?... Urban Iarnik s'a străduit a discuta problema cu modestie dar şi cu judecată sănătoasă. El mi-a arătat cu franchiţă că toată viaţa lui s'a îndeletnicit cu folk-lorul românesc, şi pentru a se adăpa la izvoarele limpezi ale graiului popular, a făcut mai multe călătorii prin ţinuturi româneşti; din capul locului mărturiseşte că n'ar putea să-mi răspundă cu competenţă, ceea ce nu-l micşorează deloc în faţa celor cari îl judecă cinstit.

Iată un amănunt interesant din acea scrisoare:

„În curând voi împlini şeaizeci de ani, şi lucru curios, acum 36 de ani la examenul de doctorat, Miklosich m'a întrebat tocmai de etimologia cuvântului „pădure". Nu mi-aşi fi închipuit că după o trecere de jumătate de veac să vie cineva să dărâme părerea acestui mare învăţat".

Am citat din memorie, fiindcă scrisoarea originală se află în păstrarea d-lui Leonte Moldovan. Această scrisoare merită să fie publicată în fac-simile, ca românii să cunoască până la ce înălţimi se ridică Urban Iarnik în dragostea netărmurită pentru poporul nostru. Numai izvoarele cristaline la care s'a adăpat şi şi-a potolit jarul setei a putut să producă acea limbă frumoasă şi acele mărgăritare aflate cu prisos în poezia populară. Urban Iarnik moare apărând cu credinţă adevărurile relative propovăduite de marele său dascăl.

Eu nu l'am mai necăjit cu contra-argumente deşi aş fi putut demonstra matematiceşte nu numai că „pădure" nu e **„paludem"**, oricât de ispititoare este originea latină a unui cuvânt pentru un patriot înflăcărat, dar şi că are o biată origină slavă. Poate cu alt prilej voiu lămuri aceasta.

DR. SOTEC LETEANU

Tot cu referire la furtureaua cea amărâtă *)

— O SCRISOARE —

Brăila, 21 Ianuarie 1923

Domnule Lăzăreanu,

Ienăchiţă Văcărescu, când spune de turturea

Căci soţia şi-a răpus,

nu păcătueşte întru nimica, deoarece în graiul popular, când e vorba de animale — respectiv păsări, — „soţie" nu înseamnă numai decât jumătatea femenină, ci „perechea" (indiferent dacă e vorba de bărbat sau femee). Astfel un ţăran scoţând în vânzare doi boi, spre a încredinţa pe cumpărător că sunt din „pereche", adică nu-s desperechiaţi, îi spune: „Is **soţie**". Aşa precum un om din popor, vorbind despre el şi o soră a lui, spune: **„Sântem fraţi"**.

A. BLEICHER

Frederich Karinthy

În primii ani ai *Umoristului*, colabora — în special cu versuri — d. I. Pop Florantin.

Născut la 1887 în Budapesta, face parte tot din falanga scriitorilor grupaţi în jurul revistei *Nyugat*, porniţi la luptă cu gândul să sfarme cătuşile sfrâmte ale tradiţionalismului literar şi să purifice atmosfera îmbibată de vetustate academică şi naţionalism şovin, introducând forme noi de expresiune şi suflul unui umanitarism larg: elemente cari au făcut din mişcarea dela Nyugat — al cărei suflet era Ady — un „Sturm und Drang" unguresc.

In acest grup Karinthy a avut nota lui personală şi originală. Ironist fin, uneori înţepător, vede în tragicul vieţii substratul de comic şi ridicol, care îi stă la bază, îl scoate la iveală într'un fel nou şi ne face să pătrundem un alt înţeles al lucrurilor decât cel obişnuit. Imaginaţia-i, vioaie se complace a transforma realitatea până la a-i imprima un caracter de fantastic grotesc, iar fantezia lui sprintenă, impregnată de sarcazm, jonglează cu sufletele eroilor până la caricatură. Cunoscător al literaturei engleze — admirator al lui Shaw şi Wells din care a tradus — scrisul lui respiră ceva din acel umor englezesc cunoscut.

A scris poezii, proză: „Igy irtok ti" (Aşa scrieţi voi), o serie de parodii: „Grimasz" (Grimasuri), „Gylkosok" (Ucigaşi) volumul din care s'a tradus bucata: „Moartea şi tăietorul de lemne", etc..., teatru: „Hököm-Szinház" (Teatrul surprizei), „Vitéz László Szinháza", ultimul volum, apărut la Viena în biblioteca: *Uj modern könyvtár*, condusă de cunoscutul Gyömöri Jenö, traduceri, etc...

I. L.

Umoristul

— din care se înfrupţă pagina umorului din numărul de faţă al revistei — se intitula „foia glumeţia". Primul număr a apărut în Pesta la 1/13 Optovre (adică Octombre) 1863.

„Proprietariu, redactoru respundiatoriu şi editoriu" era Giorgiu Ardeleanu.

Iar „colucratoriu primariu" — adică colaborator principal

*) Radu D. Rosetti şi Eman. Cerbu: Cartea dragostei antologie 1740—1922, ediţia doua, Alcalay & Calafeteanu, pag. 11—12. şi prim-redactor — era Iosif Vulcanu, ajuns mai târziu membru al Academiei Române.

Gelett Burges

Scriitorul american din care traducem azi o schiţă, este unul din cei mai reputaţi ai generaţiei actuale. A scris romane psihologice şi dramatice, dar mai ales poveşti şi istoriore pline de umor şi fantastic care îl apropie de Kipling şi de Marc Twain.

„Astra" la Cluj

Inghebarea culturală dela Cluj, „Cultura poporului" nu reuşise să grupeze sub un singur steag societatea românească. Se părea că ea are un aer ostil pentru ardeleni şi dădea impresia că urmăreşte aceeaşi unificare grăbită ca şi partidele politice ale vechiului regat.

Până la urmă, dorinţa de a grupa într'un mănunchiu pe toţi, indiferent de păreri politice şi confesionale, a fost încununată de succes. S'a convenit ca să se lucreze sub aripile „Astrei", vechei „asociaţiuni pentru cultura poporului român" cu sediul în Sibiu. Tradiţia de conciliantă şi muncă ştiinţifică este atât de respectată, încât cei mai ireductibili adversari politici sau confesionali pot sta foarte bine alături în „Astra".

Este adevărat că „Astra" n'a putut face eforturi mai mari culturale şi ştiinţifice în ultimele decenii, din cauza mijloacelor materiale reduse şi asupririi politice. Astăzi aceste piedici trebue să fie definitiv înlăturate pentru ca vechiul aşezământ să-şi poată îndeplini menirea sa iniţială.

Cu ramificaţii în toate oraşele, ea poate singură să refacă solidaritatea sufletească, atât de ameninţată de politicianism.

Conferinţele profesorilor universitari începute sub steagul „Culturii poporului", continuă astăzi sub egida „Astrei". Vrem să salutăm această uşoară transformaţie ca un bun augur de victorie a nevoiei adânci de concilieri şi pace între fraţii de pe cele două coaste ale Carpaţilor

Literatura română în limba olandeză

De o vreme încoace, străinătatea se interesează de cultura şi mai ales de literatura noastră. Este îmbucurător, că baricadele — ridicate de duşmanii culturei româneşti — încep să se dărâme şi tot mai multă atenţiune se dă în străinătate produsului cultural românesc. O nouă dovadă, ni se semnalează. Un distins gazetar olandez, d. *Pypers*, s'a adresat zilele trecute unui cunoscut scriitor român, rugându-l ca să-i procure o colecţiune de nuvele şi poesii româneşti, pe care d. *Pypers* le va traduce în limba olandeză şi le va publica în cele mai importante reviste din Amsterdam şi Haga. D. *Pypers* observă, că dintre literaturile „mici", singura literatura română este necunoscută în Olanda. Chiar şi Ungurii sunt cunoscuţi prin autorii lor: *Molnar* şi *Lengzel*, ale căror piese au fost jucate în teatrele olandeze. D. *Pypers* va traduce tot ce i se va da. I s'a pus la dispoziţie literatură de Eminescu, Caragiale, Cosbuc, Sadoveanu, Anghel, Vlahuţă, şi o colecţie din poeziile poeţilor mai tineri. In lipsa unei propagande culturale a oficialităţei noastre, scriitorii se cunosc mai uşor prin cunoştinţi personale şi schimb de scrisori, şi rezultatul este frumos: aproape toate traducerile ce s'au făcut în limbi străine din anorii noştri, se datoresc iniţiativelor particulare.

Pentru copii

Ali-Baba al nostru aduce la cunoştinţa numeroşilor săi cititori că a publicat o carte de poveşti cu haz cu numele de *„Bucuria Copiilor"*. Frumoasă e coperta în culori, frumoase sunt numeroasele ilustraţii din lăuntrul cărţii, dar şi mai frumoase şi mai cu haz sunt poveştile ce conţine. Şi nici nu e scupă: numai 12 lei. Copii, cereţi dela librării *„Bucuria Copiilor"* de Ali-Baba şi veţi simţi o mare plăcere citind-o.

Dramatizarea romanului Dorian Gray

Oscar Wilde, tragicul autor al „Salomeei", este puţin cunoscut în literatura noastră. Asupra lui Wilde (nefericitul C. 3. 3.) s'a scris puţin la noi. D. Emil Isac, după cum ştim, a tradus pentru întâia oară „Evantaiul doamnei Windermere" şi câteva poeme în proză, publicate în „Familia", iar „Salomeea" a fost tradusă de d. Zaharia Bârsan, în a cărui adaptare a şi fost reprezentată. Acum se publică şi traducerea povestirilor: „Prinţul fericit" de Oscar Wilde. Lucrările lui Wilde cele mai frumoase sunt însă necunoscute la noi. Din versurile lui, n'a încercat încă nimeni să traducă, deşi *Balada din Reading-Gaol* este una dintre cele mai frumoase poeme ale literaturei universale. Nu sunt cunoscute din „Grădina lui Eros", Carnetul umanitar: „De Profundis", scris în puşcărie, şi comediile ironice: „Importanţa de a fi serios", eseurile: „Sufletul omenesc", etc

Dintre toate lucrările lui Wilde, romanul „Dorian Gray" — apologia frumuseţii trecătoare — este fără pereche. Criticii nordici l-au asemuit cu Edgar Allan *Poe*. Misticismul lui Wilde, însă, nu este înţeles: maestru al verbului, a putut creia romanul *Dorian Gray* în vremea, când literatura era asaltată de romancierii englezi de duzină (Baroneta Orczy etc., Stevenson). Doui scriitori francezi *Nozières* şi Miss G. Constant-*Lounsbery*, au dramatizat romanul lui Wilde, şi această dramatizare a fost pusă pe scenă de cunoscutul regisor rus: *Pitoëff*. „Comédie des Champs-Elysée", teatrul, care a încercat lucrarea lui Wilde, nu s'a bucurat de prea mult succes, iar critica franceză recunoaşte cu unanimitate geniul lui Wilde, dar consideră dramatizarea ca o detestabilă încercare de popularizare a celui mai exclusivist artist al epocei. Spiritul caustic, cuvintele scăpărător de cinice ale lui Wilde, s'au pierdut în scene corosive şi dialoguri banale şi la eşecul piesei a contribuit şi montarea, care a fost cât se poate de excentrică, dar nu arare-ori atingând grotescul.

Dramatizarea romanelor celebre — după cum se vede — nu are reuşită. Astfel au păţit-o şi romanele lui *Tolstoi* (Ana Karenina), *Gorki* (Copiii soarelui), *Flaubert*: Salambô, *Balzac* (O femee de 40 ani), *Gottfried Keller* (Romeo şi Julieta dela sate), *Sienkievicz* (Quo Vadis — căzută pe scenă, învingând însă la Cinematograf), *Berhard Kellerman* (Tunelul), etc, iar mai în urmă *Dorian Gray* de Oscar Wilde.

In contra lui Franz Werfel

Apariţia lui Franz Werfel a pricinuit revoltă în lumea literelor germane. Acum, Germanii, deşi sunt ocupaţi la Ruhr, găsesc vreme să se ocupe şi de alte chestiuni. Când este vorbă ca junkerul german să poată lovi în ideia progresului, sentimentalismul patriotic se uită uşor. Werfel este poetul avantgardei. Primele lui poesii, romane şi piese de teatru au fost primite cu vijelioase atacuri de criticii germani. Presa oportunistă, susţinută de rentieri şi moşieri, ajutorată de helebardierii vechilor tradiţiuni literare — a anatemizat atât sonetele, cât şi „Bockgesang" şi „Spiegelmensch" de Werfel. La reprezentarea pieselor lui Werfel, publicul, alarmat de criticile mediocre ale diferiţilor profesori, a manifestat ostil împotriva poetului, considerat şi azi de majoritatea publicului german, ca un excentric şi ca un nepotincios. Publicul care vede şi azi în *Iwan Goll* un nebun şi refuză poezia lui *Mombert*, *Leo Greiner* ori *Richard Schauckal*, publicul care iubeşte romanele *Courts Mahler*, *Ompteda* şi *Wollzogen* — nu poate iubi şi aprecia versul lui *Werfel*, unul dintre cei mai de seamă poeţi contemporani. Critica literară oficială s'a pronunţat asupra lui *Werfel*. Şi nu e mirare, că *Alfred Kerr*, criticul genial al Germanilor, vrând să facă concesiuni „spiritului public" s'a declarat împotriva lui Werfel? Kerr îmbătrâneşte. Dar pe cât i se înmulţesc duşmanii, sporesc şi admiratorii lui Werfel. Noua sa piesă, nejucată încă: *„Schweiger"*, a produs de pe acum un conflict. Referentul artistic al teatrelor germane a găsit că noua piesă a lui Werfel este o batjocorire a ideei sociale şi a propus, ca ea să nu fie admisă. Teatrele moderne însă vor s'o joace. Iar Werfel, se declară ambiţios în ziare, spunând că nu-i „pasă de proşti" şi că merge înainte atacând violent pe referentul artistic, căruia îi dă un epitet neobişnuit, îl numeşte: „pompier de stat, încredinţat cu păzirea focului vestal al panopticului literaturei germane". Referentul artistic, conform obiceiurilor unui funcţionar de stat care se respectă — a pus pe rug şi la index pe Werfel, şi astfel, poetul este ameninţat să fie afurisit de toţi profesorii cu ochiari negri. Cum spunea Flaubert? Marea are ţărmuri, prostia omenească este nemărginită...

O nouă ediţie a „Portretelor Imaginare" de Walter Pater

Walter Pater, marele esteet englez morţ la 1894, unul dintre marii artişti ai criticei literare engleze şi ale cărui opere sunt considerate ca cele mai strălucite invenţiuni ale esteticei *(Istoria renaşterei — Marius, epicureul — Apreciaţiuni* — etc) a lăsat în tipar un admirabil volum: *Portrete Imaginare* (Imaginary Portrets), pe care bibliofilii în zadar îl căutau în librării, căci oricâte ediţii ar fi tipărit editorul lor, s'ar fi epuizat.

Portretele Imaginare sunt fanteziile bogate ale lui Walter Peter: Prinţul de Rosenmold, Denys d'Auxerrois, Watteau, Sebastian van Storck (pictorul olandez, de pe vremea lui Gerard Dow, De Kayser, Hondecoeter, Cunz, etc.) — n'au existat niciodată aşa cum le „imaginează viaţa" marele estet. Walter Pater însă ne arată, cum putea fi viaţa curtizanei, a pictorului şi a feodalului — şi filozofia lui Sebastian van Storck este o filozofie de criptă, aristocratică şi rece, dar impunătoare de artă. Criticii lui *Walter Pater* îl asemue cu Baruch *Spinoza*, cu care pare înrudit sufleteşte.

Portretele Imaginare ale lui Wolter Pater, vor fi din nou retipărite de John Lane. Ilustraţiile Prinţului de Rosenmold le face unul dintre marii pictori englezi: Gregony. Carnetul domnişoarei, care s'a amorezat de Watteau (Valenciennes, Septembre 1701...) va fi din nou dat în mâinile cititorilor, a căror lectură nu era opera lui Walter Pater şi noua estetică engleză, reprezentată de Dante Gabriel Rosetti, Burne-Jones, William Morris, Wilde şi Walter Pater — prărafaelitismul minunat al renaissance-ului „modern" englez, va putea fi cunoscut, în sfârşit şi la noi. In loc de atâtea memorii şi romane imbecile, câte se traduc la noi şi se publică de diferitele editori, s'ar putea găsi vreun „suflet frumos" care să traducă Portretele Imaginare de Walter Pater.

Noua poezie polonez'

Corespondentul din Varşovia al importantei reviste *„Misao"* (gândirea) ce apare la Belgrad, publică în ultimul număr al acestei reviste un articol amănunţit despre noua poezie polo. neză şi despre curentele literare cari îşi dispută astăzi teremu în Polonia.

Socotim că e de folos a da un scurt rezumat al acestui articol.

In Polonia noulle tendinţe literare din Apus, ca expresionismul, futurizmul, simbolizmul etc. apar târziu de tot. Aceasta din cauza că vitregile împrejurări politice în care trăiau, îi sileau pe Polonezi să lupte necontenit pentru existenţa lor naţională, pentru propria lor viaţă.

Poetul *Iulian Tuvim* este cel dintâi simbolist polonez. In importanta revistă *„Pro studio et arte"* ce apare la Varşovia publică în anul 1917 o poezie, care este un fel de declaraţie de profesiune. I. Tuvim începe zicând că „va fi în Polonia cel dintâiu simbolist, ceeace nu însemnează că nu se va îndeletnici prosteşte cu versul numai dintr'un simplu sport şi că va scuipa asupra trecutului".

Poema sa *„Primăvara"* publicată un an mai târziu, provoacă în lagărul partizanilor vechei şcoli tradiţionaliste o adevărată furtună de indignare. Născut şi crescut la *Lodz*, oraş industrial, cu fabrici multe, cu un proletariat numeros şi în contină frământare, I. Tuvim nu ne face într'o formă oarecum consacrată o descriere idilică a primăverei, vorbindu-ne de câmpuri cu flori, de păduri înverzite, de păsări cari îşi intonează cântece de bucurie. In „Primăvara" sa Tuvim ne arată într'o formă cam brutală, jicnitoare, cum isbucnesc pasiunile lumei muncitoare, cum se dezlănţuesc instinctele, biciuite, reînviate de seva primăverei, cum proletariatul, căruia zilele frumoase îi readuc speranţe, se agită mai sgomotos, luptă mai dârj şi mai îndrăzneţ pentru cucerirea de drepturi şi îmbunătăţirea situaţiei materiale.

Cu toate atacurile violente, necruţătoare, de care a avut parte, ori, poate, din cauza acestor atacuri, *Iulian Tuvim* ajunge în scurtă vreme foarte cunoscut şi foarte citit. A publicat până acum trei volume de versuri şi toate au avut succes.

In afară de poema „Primăvara", se mai citează ca una din cele mai originele creaţiuni ale lui şi poezia *„Hristos clădeşte"*, o poezie scrisă cu cuvintele cele mai simple, aşa cum a fost şi arătarea lui Hristos.

Minunat de isbutite şi foarte apreciate sunt şi poemele sale în proză, strânse într'un volum intitulat *„Legenda aurea"*.

Astăzi Tuvim este şeful noului curent literar, care câştigă din ce în ce mai mult teren. Poeţii *Kasimir Wjejinski*, *Iaroslav Iwaskiewicl*, *Jan Letron*, *I. Willina*, *Emil Zegadlovicl*, precum şi *Titus Cijewski*, care e Nestorul lor, formează o adevărată falangă ce luptă pentru biruinţa noulor tendinţe în poezie.

Aceste tendinţi nouă se caracterizează printr'o puternică influenţă a futurizmului italian şi a expresionizmului german.

Despre Maupassant

Bernard, marinarul care îl conducea yachtul şi despre care Maupassant pomeneşte în „Sur l'eau", trăieşte şi astăzi.

Inalt, uscat, ars de soare, Bernard vorbeşte puţin, ca toţi marinarii, dar când îl pomeneşti de fostul lui stăpân, atunci te priveşte drept în ochi şi nu mai conteneşte cu laudele la adresa „domnului Maupassant". Povesteşte călătoriile cu *Bel Ami* şi opririle pe ţărmurile insulelor.

Intr'o zi Maupassant e ispitit de frumuseţile insulei Santa Margareta. Se opreşte şi scrie acolo „Angelus".

In primele zile ale anului 1892, Maupassant, la miezul nopţii încercă să se sinucidă. Din fericire gloanţele nemeriseră în perete. Altă dată cu un cuţit încercă să-şi taie carotida. Tăişul alunecă şi-şi făcu o rană adâncă pe obraz. Cei care erau cu el, îl puseră cămaşa de forţă ca să-l ducă la Paris.

„Inainte de plecare, povesteşte Octave Mirbeau, prietenii romancierului, care ştiau cât de mult îşi adora yachtul, l-au dus ca să i-l arate ultima oară, nădăjduind că la vederea lui *Bel Ami* să-şi recapete memoria stinsă.

„Legat, cu mâinile înţepenite în cămaşa de forţă, nenorocitul fu condus pe mal. *Bel Ami* se legăna uşor pe valurile mării, „Cerul albastru, aerul limpede, linia elegantă a vaporaşului, îl liniştiră.

„Privirea îi deveni senină. Se uită lung şi privi apoi cu melancolie tovarăşul de care se despărţea pentru totdeauna. Mişcă buzele, dar nu se auzea nici un sunet. Il luară şi Maupassant mai întoarse din când în când capul, ca să mai vadă pe *Bel Ami*".

Când îi aduci aminte de astea lui Bernard, marinarul schimbă numai decât vorba. I se umezesc ochii şi arată ca pe o comoară scumpă cartea cu dedicaţia: „A. Bernard. Maupassant"

CHESTIUNI FEMININE

Filosofia „saint simonienne" şi feminismul

Toţi câţi se grupară în jurul lui Saint-Simon, aceţ discipoli cu spiritul vast şi fantasmagoric, cu caracterul bizar, îşi făurîră o concepţiune despre lume şi despre drepturi, pe cât de largă, pe atât de cuceritoare.

In această atitudine, ei fură cei mai capabili să înţeleagă, ceeace atâţia înaintea lor se îndărătnicîră s'o facă şi saint-simoniştii astfel, fură adevăraţii tribuni ai femenismului.

Filosofia lor, conducându-şi adepţii spre metafizică, tu în acelaş timp şi calea de împăciuire între cele două sexe vrăşmaşe.

„Dumnezeu e unul singur, deoarece se manifestă de o potrivă în spirit ca şi în materie, în înţelepciune ca şi în frumuseţe". De aici şi deducţiunea că cele două aspecte ale *Fiinţei* creiată de el, sunt egale, prin carne şi spirit.

Reabilitatea cărnei, este una din părţile principale ale acestei doctrine, care conduce direct la reabilitarea femeei.

Creştinismul a stabilit că femeia e mai mult materie decât spirit şi aşa s'a dobândit sclavia ei.

In potriva creştinismului saint-simonismul desleagă toate lanţurile, şi cele care încătuşează femeia şi cele care încătuşează proletarul.

In misticismul său, saint-simonismul nu piedă prea mult în numele iubirei.

Totuşi el spune că dacă cei care iubesc comandă, atunci femeei îi vine natural acest drept, întrucât ea este fiinţa cea mai afectuoasă.

Mai târziu *gnosticii* se supuseră femeei, prin acest suprem argument, fapt până la care saint-simoniştii, nu au ajuns; dar aprigi apărători ai ei, au luptat cu ardoare, pentru emanciparea femeei.

Printre saint-simonişti, se cunoaşte figura părinteluî Enfantin, cum îl numeau credincioşii lui.

Enfantin predică pentru feminism cu o rară pasiune şi poate cu o sinceră convingere, dar rămâne la părerea fermă, că femeia nu poate sluji cultul şi crede de altfel că în credinţa saint-simonistă, numai cultul iubirei poate fi reprezentat prin femeie.

Se zice de altfel, că femeile nu-i refuzau nimic, în ciuda bărbaţilor înşelaţi. Ori cât de glumeaţă este aserţiunea lui Abensour, asta dovedeşte mai mult felul cum e privit un apărător al femeei. In fondul ei, gluma are un sâmbure de tristeţe.

Pe lângă părintele Enfantin între saint-simonişti, au mai fost şi alte fizionomii demne de remarcat, mai ales printre femei.

Claire Demar, vrând să se libereze din lanţurile sclaviei, divorţează, dar negăsind în uniunea liberă, probabil fericirea visată, la sfârşitul poemei, se sinucide.

Flora Tristan ca şi Claire Demar se desprinde din cătuşile căsniciei, ca să-şi ducă singură existenţa.

Cu idei noui, inteligenţă până la exaltare, înzestrată cu o frumuseţe de creolă, ea se manifestă ca o femeie fatală, zugrăvită de halucinaţia vr'unui visător, din poveştile romantice,

N'a lipsit saint-simoniştilor nici credinţa, nici elanul, nici neutatea ideei.

Dogma lor originală, despre care vom vorbi altă dată, n'a putut totuşi să găsească piatra filosofală, a chestiunei femeeşti

ROZINA

Sanatoriul „CENTRAL"

Medico-chirurgical

Calea Călăraşi No: 16 (în plin centru al Capitalei)

Operaţiuni chirurgicale — Boli de ochi, naşteri. Boli interne, genito urinare, venero-sifilice şi boli nervoase neturbulente.

Tratament anti-sifilitic — Pe cale venoasă, intramuscular şi electric nedureros, cu mecol (Ionizare) Roscost.

Laboratorul Central de Analize medicale — Analize complecte de urină, sânge, spută suc [illegible] apte şi orice produse patol[illegible]. *React. Wesserman şi Sachs Georgi pentru diagnosticul sifilisului.* Examene bacteriologice [illegible]. *Autovaccinuri şi stockvaccinuri*, antigonogogic, stafilococic, poli-microbian, gripal, etc.

Instalaţiuni speciale — Pentru ionizare, radiografie, radioscopie, radioterapie, diatermie, electroterapie, masaj vibrator, hidroterapie.

Bucătăria dietetică pentru diabet şi boli renale

Pacienţii pot să se trateze cu orice medic internist sau chirurg

In secţiunile speciale se îngrijesc bolnavi atât intern, cât şi extern, de către medici specialişti: radiologi, sifilis şi boli nervoase.

Orele de tratament 9—11 şi 3—6 p. m.

SE BEA SAMPANIA RHEIN PRETUTINDENI